

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, kwiecień 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/48/2010

POLACY O SEJMOWEJ KOMISJI
ŚLEDCZEJ DS. AFERY HAZARDOWEJ

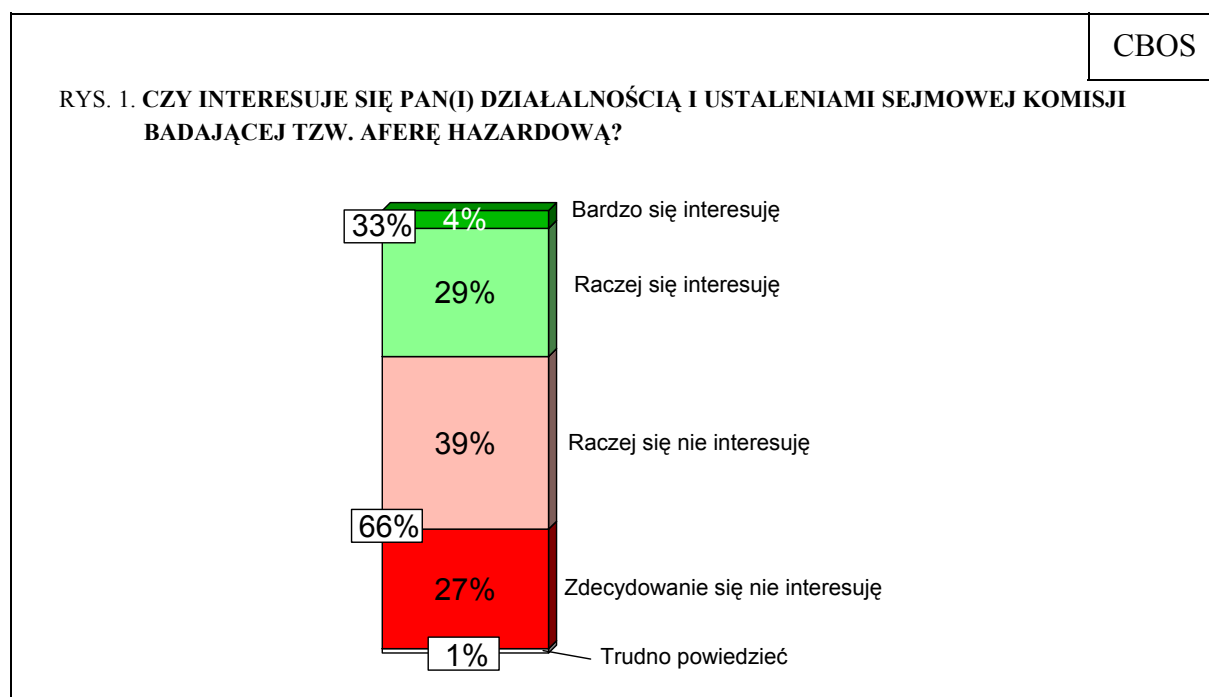
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Sejmowa komisja śledcza powołana do wyjaśnienia wszystkich okoliczności związanych z pracami nad ustawą regulującą funkcjonowanie hazardu w Polsce, w tym próby nielegalnego wpływania przez przedsiębiorców branży hazardowej na kształt tej ustawy, ma niebawem zakończyć przesłuchania i przedstawić raport. Jak Polacy oceniają działalność tej komisji? Jakie mają zdanie o jej pracy na tle ocen innych sejmowych komisji śledczych, działających w przeszłości? Zapytaliśmy o to w naszym sondażu¹.

ZAINTERESOWANIE

Większość ankietowanych (66%) nie interesuje się przebiegiem prac sejmowej komisji śledczej, która wyjaśnia sprawę afery hazardowej. Jej działalność z zainteresowaniem śledzi tylko co trzeci respondent (33%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (237) przeprowadzono w dniach 4–10 lutego 2010 roku na liczącej 1021 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

W porównaniu z poziomem zainteresowania efektami pracy innych sejmowych komisji śledczych, działających w przeszłości, deklaracje dotyczące komisji hazardowej wypadają najgorzej. Polacy w największym stopniu śledzili przesłuchania przed komisją wyjaśniającą tzw. aferę Rywina – między kwietniem a sierpniem 2003 roku ponad połowa ankietowanych deklarowała mniejsze lub większe zainteresowanie jej pracami (średnia z czterech pomiarów wynosi 65%, maksimum 67%, minimum 63%). Jednoznaczne *désintéressement* w tej sprawie zgłaszała jedna trzecia badanych (średnia 31,5%). Kolejne komisje powoływane przez Sejm nie miały już dla opinii publicznej takiego znaczenia poznawczego, ukazującego kulisy funkcjonowania polityki i polityków w naszym kraju, i już nie przyciągały w tak dużym stopniu uwagi publiczności. Zainteresowanie pracami komisji badającej tzw. aferę Orlenu deklarowało już tylko około dwóch piątych Polaków (średnia z czterech pomiarów między listopadem 2004 a kwietniem 2005 roku – 44%). Ponad połowa badanych (średnia 54%) nie interesowała się działalnością tej komisji. Jeszcze mniej osób śledziło prace sejmowej komisji do spraw prywatyzacji PZU – w kwietniu 2005 roku zainteresowanie jej działalnością zadeklarowało 37% ankietowanych, o braku zainteresowania mówiło 61% respondentów². Jak widać zainteresowanie pracami komisji hazardowej jest najniższe – dwukrotnie większy jest odsetek badanych, których ta sprawa nie obchodzi, niż obserwujących ją mniej lub bardziej uważnie.

Także poziom zrozumienia afery hazardowej i poczucie orientacji w jej meritum nie należą wśród Polaków do najwyższych. Ponad połowa respondentów (54%) przyznaje, że nie orientuje się, o co w tej aferze tak naprawdę chodzi, przy czym 36% ocenia, że ich wiedza o tej sprawie jest nikła lub żadna³. Niespełna jedna piąta ankietowanych ma jakąś orientację w tej kwestii, choć jest ona raczej mniejsza (10%)⁴ niż większa (9%)⁵.

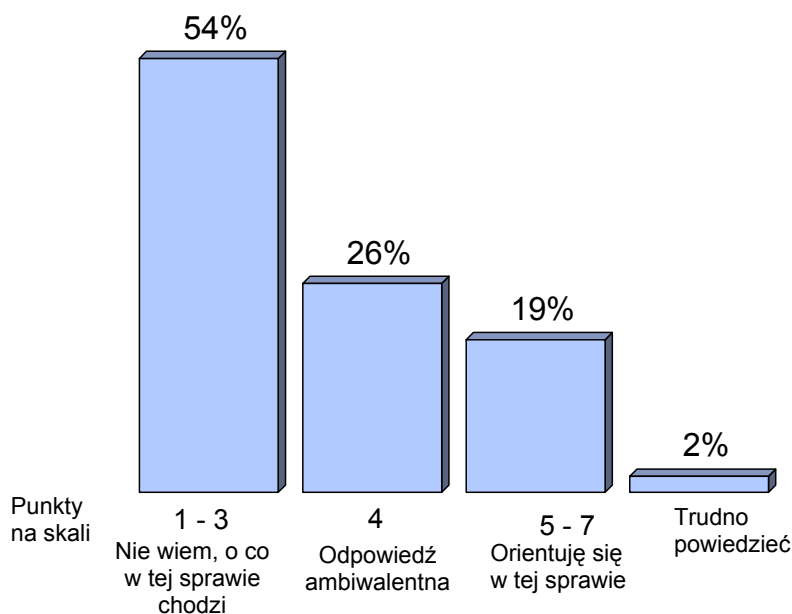
² Zob. komunikat CBOS „Opinie o działalności sejmowych komisji śledczych”, maj 2005 (oprac. Krzysztof Pankowski).

³ Na 7-punktowej skali suma wskazań na punkty 1 i 2.

⁴ Na 7-punktowej skali wskazania na punkt 5.

⁵ Na 7-punktowej skali suma wskazań na punkty 6 i 7.

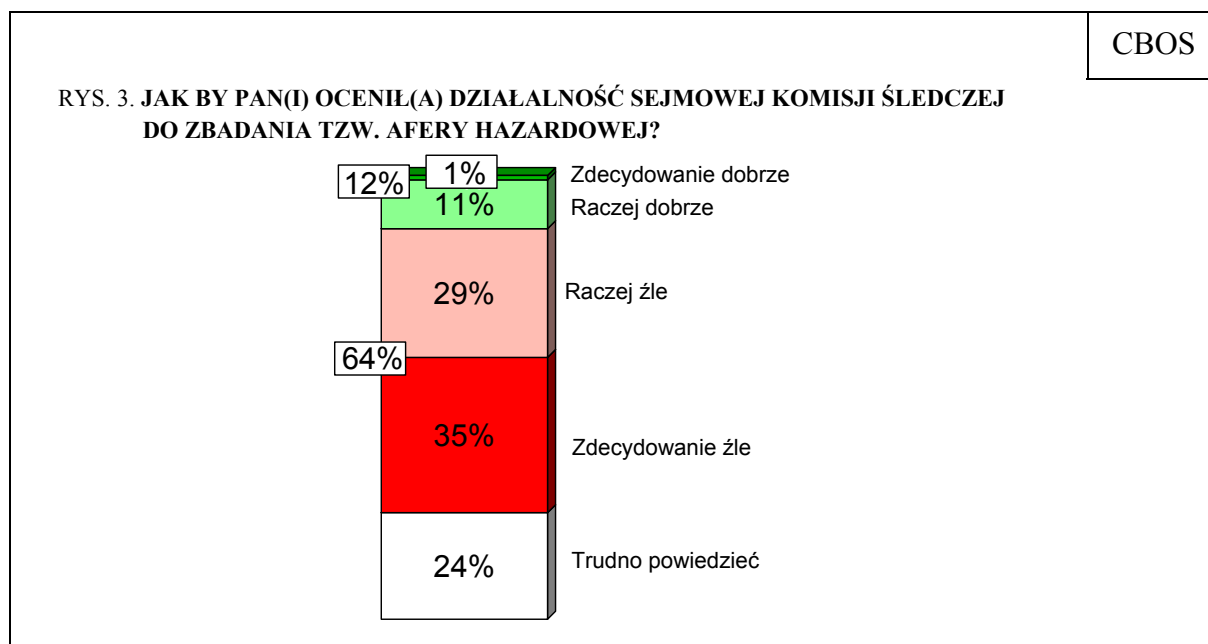
RYS. 2. JAK OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) SWÓJ STAN WIEDZY NA TEMAT TZW. AFERY HAZARDOWEJ? PRZY ODPOWIEDZI PROSZĘ POSŁUŻYĆ SIĘ SKALĄ, NA KTÓREJ 1 OZNACZA, ŻE W OGÓLE PAN(I) NIE WIE, O CO W TEJ SPRAWIE CHODZI, 7 ZAŚ – ŻE DOBRZE ORIENTUJE SIĘ PAN(I) W TEJ SPRAWIE

Jednak porównanie z deklaracjami dotyczącymi poprzednich komisji nie wypada najgorzej dla sprawy afery hazardowej. W przypadku afery orlenowskiej⁶ o braku orientacji mówiło w listopadzie 2004 roku 62% ankietowanych, a w kwietniu 2005 roku – 56%. Dezorientację i brak zrozumienia w kwestii prywatyzacji PZU wykazywało 58% badanych. Poczucie intelektualnego rozeznania w tych aferach w zasadzie niezależnie od sprawy miały zbliżone odsetki Polaków – 15% w początkach działania komisji orlenowskiej, 16% w przypadku prywatyzacji PZU, 18% w końcu działania komisji ds. afery Orlenu. Oczywiście każda z badanych spraw czy afer miała swoją specyfikę i była dla publiczności łatwiejsza lub trudniejsza do zrozumienia. Niemniej jednak można by zaryzykować hipotezę, że kolejne afery – poza wszystkim innym – mają dla opinii publicznej walor edukacyjny. Na ich przykładzie Polacy uczą się, jak realnie funkcjonuje władza polityczna w naszym kraju, jakie w polityce czyhają pokusy i pułapki oraz jak się politycznie „rozgrywa” różnego rodzaju nieprawidłowości i wpadki. Być może z tego powodu afera hazardowa, choć w sumie mało przejrzysta, relatywnie nie jest dla Polaków najtrudniejsza do zrozumienia.

OCENY DZIAŁALNOŚCI KOMISJI

Niemal dwie trzecie ankietowanych (64%) negatywnie ocenia działalność sejmowej komisji śledczej do spraw afery hazardowej, przy czym częściej są to opinie zdecydowanie krytyczne. Tylko 12% ankietowanych ma pozytywne zdanie o sposobie działania i efektach pracy tej komisji.

Poza grupą najstarszych respondentów krytycyzm w ocenie prac komisji hazardowej idzie w parze z wiekiem – nieco mniejszy jest wśród młodszych respondentów, relatywnie największy wśród osób w średnim wieku i starszych – od 45 do 64 roku życia (patrz tabele aneksowe). Efekty działalności komisji hazardowej częściej niż inni negatywnie oceniają mieszkańcy największych aglomeracji, osoby ze średnim oraz wyższym wykształceniem, a w grupach społeczno-zawodowych – kadra kierownicza i specjaliści, średni personel techniczny, a także osoby pracujące na własny rachunek i rolnicy. Relatywnie lepiej o działalności komisji myślą natomiast robotnicy wykwalifikowani oraz uczniowie i studenci.

Bardziej krytycznie pracę komisji oceniają osoby o lewicowych niż prawicowych poglądach politycznych. Ten układ ocen znajduje odzwierciedlenie także w elektoratach najbardziej liczących się partii politycznych. W zdecydowanej większości negatywnie

⁶ Niestety nie dysponujemy w tym wymiarze ocenami dotyczącymi afery Rywina.

oceniają jej działalność zwolennicy PSL i SLD; relatywnie bardziej pozytywne zdanie mają zdeklarowani wyborcy PiS, jednak nawet wśród nich większość (66%) wyraża opinie krytyczne.

Tabela 1

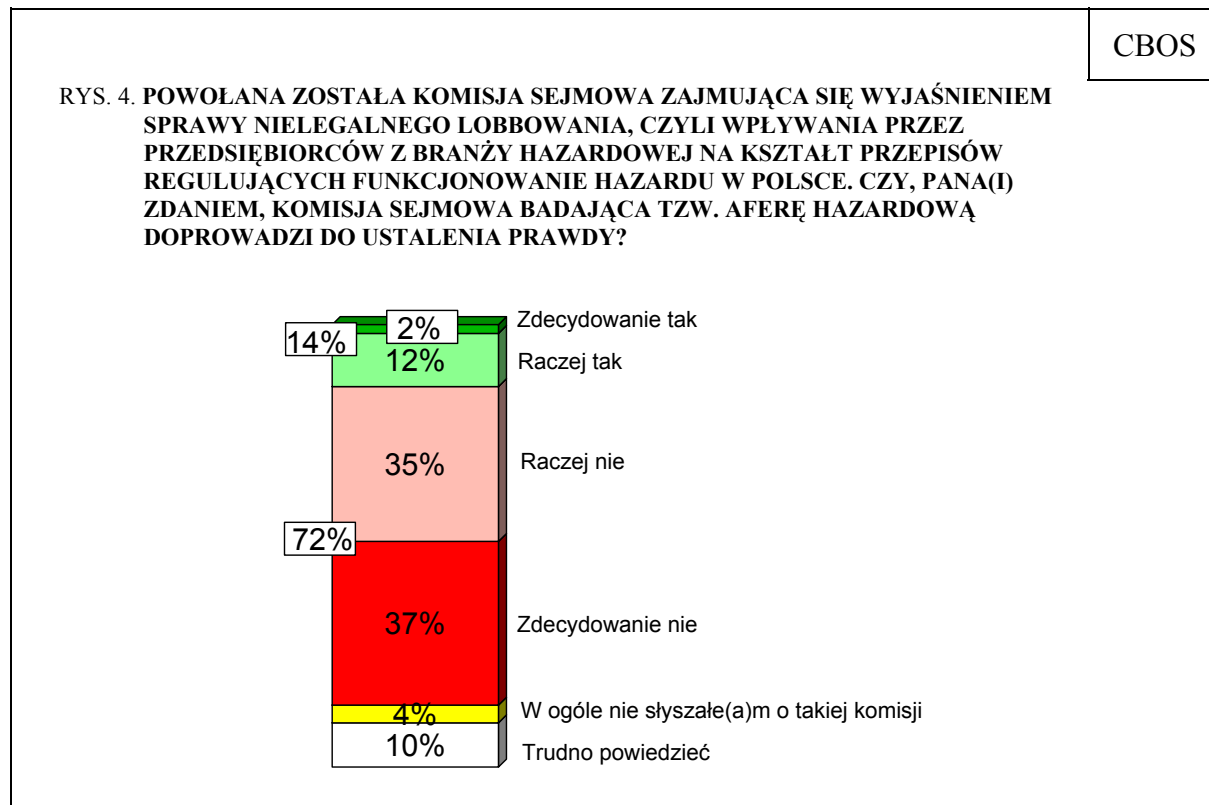
Potencjalne elektoraty	Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność sejmowej komisji śledczej do zbadania tzw. afery hazardowej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	15	66	19
PO	12	71	17
SLD*	10	81	9
PSL*	7	85	8
Niezdecydowani	16	45	39
Niegłosujący	10	61	29

* Dane dotyczące elektoratów PSL i SLD należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielką ich liczebność w badanej próbie

Mimo iż w ocenach wcześniej działających komisji śledczych także przeważały wskazania negatywne, na tle swoich poprzedniczek komisja do spraw wyjaśnienia afery hazardowej jest postrzegana najbardziej krytycznie. W przypadku najdłużej obserwowanej komisji do spraw tzw. afery Rywina jej oceny ewoluowały – najlepsze były na początku jej działalności, najgorsze mniej więcej w połowie jej działania, pod koniec zaś – znowu się poprawiły. W sześciu pomiarach – między marcem a listopadem 2003 roku – przeciętnie 52% ankietowanych oceniało jej działalność krytycznie (maksimum 60%, minimum 43%), średnio zaś 21% miało o jej pracy pozytywną opinię (maksimum 29%, minimum 15%). W przypadku komisji orlenowskiej w dwóch pomiarach oceny negatywne wzrosły z 49% w listopadzie 2004 roku do 59% w grudniu tego roku, pozytywne zaś zmalały odpowiednio z 21% do 16%. Oceny komisji hazardowej są wyraźnie gorsze niż najbardziej krytyczne opinie dotyczące komisji ds. afery Rywina i komisji ds. PKN Orlen. Odsetek głosów krytycznych jest przeszło pięciokrotnie wyższy niż głosów pozytywnych (5,25 razy), podczas gdy w przypadku najgorszego wyniku dotyczącego komisji rywinowskiej wskaźnik ten wynosił 4, a w przypadku komisji orlenowskiej – 3,69.

Zdecydowana większość Polaków wątpi, by działalność komisji hazardowej zdołała doprowadzić do pełnego wyjaśnienia afery, czyli tego, w jaki sposób, jakimi drogami i za pomocą jakich środków przedsiębiorcy branży hazardowej mogli wpływać na kształt ustawy

mającej regulować jej funkcjonowanie w Polsce. Niemal trzy czwarte ankietowanych (72%) stanowią pesymiści, którzy są zdania, że komisja nie zdoła doprowadzić do ustalenia prawdy w tej sprawie. Ponad pięciokrotnie przeważają oni nad optymistami w tej kwestii (14%).

Polacy byli niemal równie sceptyczni w przypadku prawie wszystkich komisji sejmowych, o które pytaliśmy. W ośmiu pomiarach dokonanych między lutym 2003 roku a majem 2004 roku dotyczących komisji rywinowskiej, z którą ankietowani wiązali relatywnie największe nadzieje, przeciętnie 64% badanych oceniało, że komisja ta nie zdoła dojść do prawdy w tej sprawie (maksimum 69%, minimum 54%). Liczba optymistów wahała się od 11% do 22%, a średnio wyniosła 17%. W przypadku komisji ds. Orlenu w dwóch pomiarach odsetek pesymistów wzrósł z 64% w listopadzie 2004 roku do 68% w grudniu tego roku, optymistów zaś wynosił odpowiednio 17% i 18%. W odniesieniu do komisji ds. prywatyzacji PZU 66% ankietowanych w marcu 2005 roku uważało, że nie zdoła ona doprowadzić do ustalenia prawdy, co piąty zaś (20%) sądził, że jest to możliwe. Choć odsetki respondentów pesymistycznie zapatrujących się na możliwości ustalenia prawdy przez każdą z tych komisji są zbliżone, przypadek komisji zajmującej się aferą hazardową jest najbardziej

skrajny – najczęściej badanych nie wierzy, że ustali ona, co się naprawdę zdarzyło w tej sprawie.

**OCENA WIARYGODNOŚCI NIEKTÓRYCH ŚWIADKÓW
PRZESŁUCHIWANYCH PRZEZ KOMISJĘ WYJAŚNIAJĄCĄ AFERĘ HAZARDOWĄ**

Zdecydowana większość świadków zeznających przed komisją, których wiarygodność badaliśmy, nie wzbudziła zaufania respondentów. Polacy najbardziej krytycznie ocenili wiarygodność głównych jej aktorów: Zbigniewa Chlebowskiego i Mirosława Drzewieckiego – polityków PO, których rozmowy telefoniczne ujawnione przez media były dla publiczności początkiem tej afery. Ponad połowa ankietowanych stwierdziła, że po wyjaśnieniach złożonych przed komisją nie ufa obu tym politykom (odpowiednio 58% i 57%). Jedna trzecia badanych w obu przypadkach nie podjęła się oceny wiarygodności przesłuchiwanego polityka. Zaufanie do nich deklarowali tylko nieliczni (odpowiednio 9% i 7%).

Również inni politycy przesłuchiwani przez komisję nie wydali się ankietowanym godni zaufania. Połowa badanych (50%) nie wierzy w sprawie afery hazardowej Grzegorzowi Schetyńskiemu; tylko 15% stwierdziło, że ufa obecnemu szefowi klubu parlamentarnego PO, a 35% nie umiało ocenić jego wiarygodności. Co drugi respondent (50%) źle odebrał przesłuchanie Jarosława Kaczyńskiego i zadeklarował brak zaufania w tej sprawie do szefa PiS, jednak w przypadku tego polityka co czwarty badany (24%) wierzył jego zeznaniom; prawie tyle samo osób (26%) nie podjęło się wydania jednoznacznego werdyktu w tej sprawie. Niemal połowa respondentów (46%) nie uwierzyła innej ważnej postaci w tej aferze – byłemu szefowi CBA Mariuszowi Kamińskiemu; co piąty badany (19%) był przekonany o dobrych intencjach tego polityka. Najtrudniej było ocenić respondentom przesłuchanie i zaangażowanie w tę sprawę obecnego szefa doradców premiera – Michała Boniego; prawie połowa (48%) nie umiała ocenić jego wiarygodności w tej kwestii, niemal dwie piąte (37%) mu nie ufało, a 15% mu uwierzyło. Najbardziej przekonujący w swoich zeznaniach okazał się dla Polaków premier Donald Tusk; tylko on w gronie badanych polityków uzyskał minimalnie więcej głosów zaufania (39%) niż nieufności (37%). Choć liczebna przewaga opinii pozytywnych ma wymiar wyłącznie symboliczny, na tle ocen pozostałych przesłuchiwanego osób jest bardzo znacząca. Wydaje się, że podczas niemal całodziennego zeznawania przed komisją premierowi udało się w stopniu dużo większym niż pozostali świadkowie przekonać Polaków do swoich racji, swojej postawy i interpretacji w tej sprawie. Co więcej, odnotowana w różnych wymiarach w tym czasie poprawa notowań szefa rządu i jego partii może wskazywać, że Donald Tusk nie tylko przekonał publiczność do swoich racji w tej konkretnej sprawie, ale w ogóle poprawił swój wizerunek i zwiększył wiarygodność jako polityk.

Tabela 2

Komisja przesłuchała już wielu świadków. Czy w sprawie tzw. afery hazardowej ma Pan(i) zaufanie czy też nie ma do: (N=979)		
		w procentach
◆ Zbigniewa Chlebowskiego		
Zdecydowanie mam zaufanie	1	9
Raczej mam zaufanie	8	
Raczej nie ufam	33	58
Zdecydowanie nie ufam	25	
Trudno powiedzieć	33	
◆ Mirosława Drzewieckiego		
Zdecydowanie mam zaufanie	1	7
Raczej mam zaufanie	6	
Raczej nie ufam	32	57
Zdecydowanie nie ufam	24	
Trudno powiedzieć	36	
◆ Mariusza Kamińskiego		
Zdecydowanie mam zaufanie	3	19
Raczej mam zaufanie	16	
Raczej nie ufam	25	46
Zdecydowanie nie ufam	21	
Trudno powiedzieć	35	
◆ Donalda Tuska		
Zdecydowanie mam zaufanie	8	39
Raczej mam zaufanie	30	
Raczej nie ufam	23	37
Zdecydowanie nie ufam	13	
Trudno powiedzieć	24	
◆ Jarosława Kaczyńskiego		
Zdecydowanie mam zaufanie	5	24
Raczej mam zaufanie	19	
Raczej nie ufam	30	50
Zdecydowanie nie ufam	20	
Trudno powiedzieć	26	
◆ Michała Boniego		
Zdecydowanie mam zaufanie	3	15
Raczej mam zaufanie	12	
Raczej nie ufam	25	37
Zdecydowanie nie ufam	12	
Trudno powiedzieć	48	
◆ Grzegorza Schetyny		
Zdecydowanie mam zaufanie	1	15
Raczej mam zaufanie	14	
Raczej nie ufam	33	50
Zdecydowanie nie ufam	17	
Trudno powiedzieć	35	

ZAUFANIE DO NIEKTÓRYCH CZŁONKÓW KOMISJI

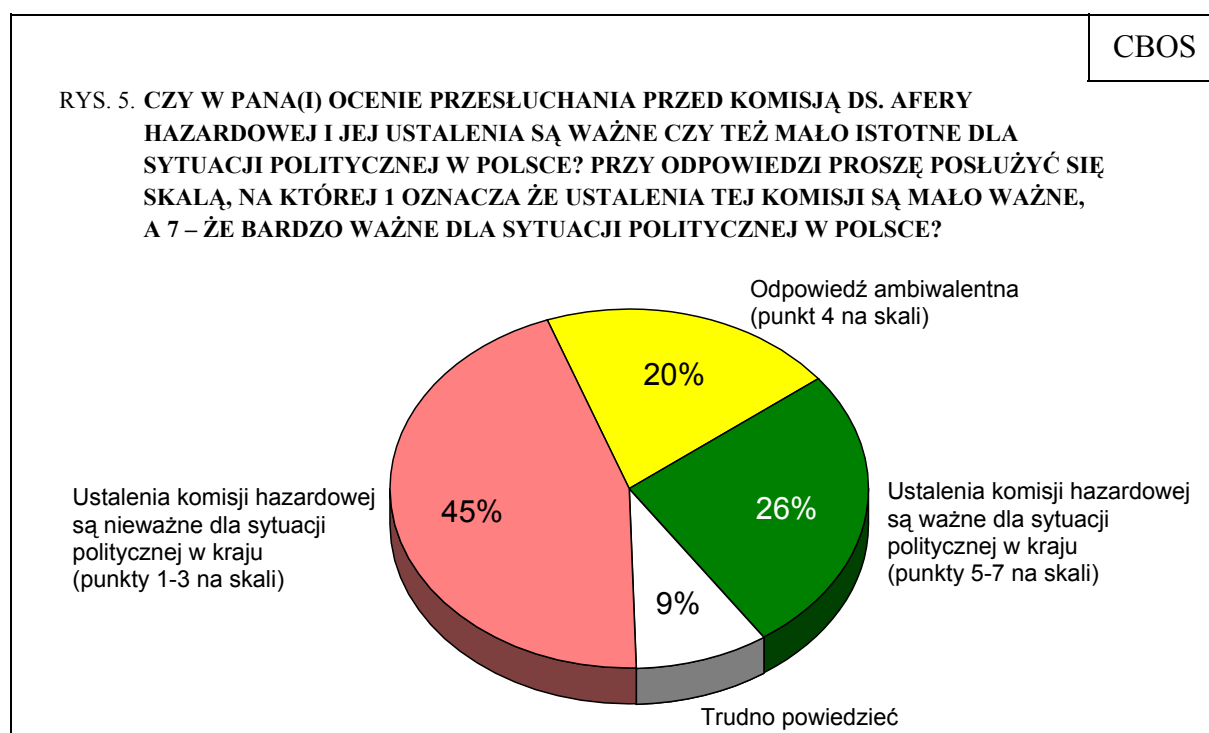
W tym samym sondażu badaliśmy także stosunek społeczeństwa do trzech członków komisji reprezentujących różne opcje polityczne – przewodniczącego Mirosława Sekuły (PO), Beaty Kempy (PiS) i Bartosza Arłukowicza (Lewica). Jedynym politykiem, który uzyskał wśród badanych więcej głosów zaufania (20%) niż nieufności (6%), jest Bartosz Arłukowicz. Jednak trudno byłoby stwierdzić, że jest to opinia powszechna, ponieważ wypowiedzieli się relatywnie nieliczni ankietowani, którzy kojarzą to nazwisko; ponad połowa Polaków (57%) nie zna tego polityka. Beata Kempa i Mirosław Sekuła są bardziej znani, ale zarazem oceniani bardziej krytycznie. Przewodniczącemu komisji Mirosławowi Sekule ufa tylko 16% ankietowanych, co piąty zaś (21%) deklaruje nieufność. Beata Kempa wzbudza zaufanie u 21% badanych, a nieufność u 30%.

Tabela 3

Stosunek do niektórych członków komisji hazardowej	
Mirosław Sekuła	
Nieufność	21%
Obojętność	22%
Zaufanie	16%
Nieznajomość	35%
Trudno powiedzieć	6%
Bartosz Arłukowicz	
Nieufność	6%
Obojętność	12%
Zaufanie	20%
Nieznajomość	57%
Trudno powiedzieć	4%
Beata Kempa	
Nieufność	30%
Obojętność	16%
Zaufanie	21%
Nieznajomość	29%
Trudno powiedzieć	5%

ZNACZENIE KOMISJI I JEJ USTALEŃ

Sprawa, którą zajmuje się komisja hazardowa, a także polityczny wymiar jej pracy nie wydają się Polakom jakoś szczególnie istotne dla sytuacji na naszej scenie politycznej. Zdaniem ponad dwóch piątych ankietowanych (45%) ustalenia tej komisji będą miały raczej niewielkie znaczenie dla tego, co się dzieje w polskiej polityce. Wyraźnie mniej osób (26%) jest zdania, że wnioski z przesłuchań czy zapowiadane raporty mogą w istotny sposób wpłynąć na sytuację polityczną w kraju.

Poglądy na temat znaczenia ustaleń komisji hazardowej są słabo zróżnicowane przez deklarowane poglądy polityczne respondentów. Osoby o orientacji lewicowej najczęściej są skłonne lekceważyć polityczne znaczenie jej pracy (52%); tylko 18% tej grupy badanych uważa, że jej ustalenia mogą wpłynąć na to, co się dzieje w polskiej polityce. Wśród zwolenników prawicy również przeważają osoby niespodziewające się po ustaleniach komisji jakichś politycznych rewelacji (41%), ale co trzeci z nich (33%) sądzi, że jej raporty będą miały ważne znaczenie dla sytuacji politycznej w kraju.

Dużo wyraźniejsze różnice, dotyczące wagi ustaleń komisji hazardowej, notujemy w elektoratach dwóch najbardziej liczących się w tej chwili partii politycznych. Prawie

co drugi sympatyk PiS (47%) przypisuje ustaleniom komisji duże znaczenie polityczne, o połowę mniej osób (23%) jest zdania, że przesłuchania przed komisją oraz wnioski z jej pracy nie będą szczególnie oddziaływać na polską scenę polityczną. Natomiast wyborcy PO w większości (58%) są zdania, że prace tej komisji są w sumie mało znaczące dla sytuacji politycznej w kraju. Przeciwnie zdanie na ten temat ma tylko co piąty zdeklarowany sympatyk tej partii (21%). Zróżnicowania oczekiwań związanych z efektami działalności komisji i jej politycznym znaczeniem mogą wskazywać, że jej prace są interpretowane przede wszystkim jako pole politycznego starcia dwóch antagonistów – PO i PiS, wokół których – jak dotąd – zorganizowane były najbardziej czytelne dla publiczności podziały na naszej scenie. W tym kontekście kwestie merytoryczne, takie jak regulacja funkcjonowania hazardu w Polsce czy sprawa praktycznego ucywilizowania lobbingu, schodziły na plan dalszy.

Tabela 4

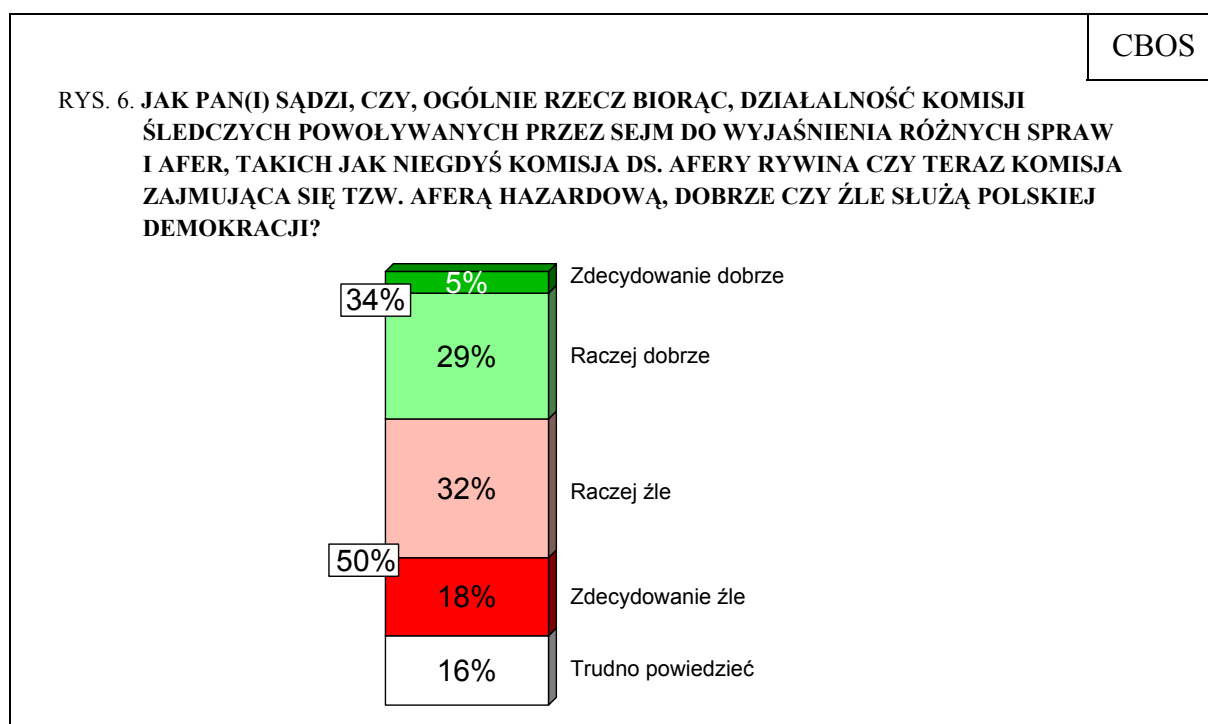
Potencjalne elektoraty	Czy w Pana(i) ocenie przesłuchania przed komisją ds. afery hazardowej i jej ustalenia są ważne czy też mało istotne dla sytuacji politycznej w Polsce?			
	Ważne (punkty 5 – 7 na skali)	Odpowiedź ambiwalentna (4)	Nieważne (punkty 1 – 3)	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PiS	47	24	23	7
PO	21	18	58	3
SLD*	16	21	55	9
PSL*	16	28	42	14
Niezdecydowani	31	21	40	9
Niegłosujący	25	18	44	13

* Dane dotyczące elektoratów PSL i SLD należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielką ich liczebność w badanej próbie

Na tle ocen komisji śledczych, działających w przeszłości, oceny znaczenia w polityce ustaleń komisji hazardowej nie są najlepsze. W przypadku ocen dotyczących komisji ds. Orlenu czy komisji ds. prywatyzacji PZU połowa badanych była zdania, że ich praca i raporty będą miały dużą wagę polityczną, znacznie mniej osób było przeciwnego zdania na ten temat. W odniesieniu do komisji hazardowej proporcje są odwrotne – ponad dwa razy więcej Polaków sądzi, że efekty jej pracy nie wpłyną znacząco na sytuację polityczną w kraju, niż dostrzega taką możliwość.

		CBOS
<p>Czy w Pan(i) ocenie ustalenia komisji [...] są bardzo ważne czy też mało istotne dla sytuacji politycznej w Polsce? Przy odpowiedzi proszę posłużyć się skalą, na której 1 oznacza, że ustalenia tej komisji są mało ważne, a 7 – że są bardzo ważne dla sytuacji politycznej w Polsce</p>		
◆ ustalenia komisji do spraw afery Orłenu		
Ważne (punkty 5 – 7)		51%
Odpowiedź ambiwalentna (4)		9%
Nieważne (punkty 1 – 3)		23%
	Trudno powiedzieć	18%
◆ ustalenia komisji do spraw prywatyzacji PZU		
Ważne (punkty 5 – 7)		50%
Odpowiedź ambiwalentna (4)		9%
Nieważne (punkty 1 – 3)		22%
	Trudno powiedzieć	19%
◆ ustalenia komisji hazardowej		
Ważne (punkty 5 – 7)		20%
Odpowiedź ambiwalentna (4)		26%
Nieważne (punkty 1 – 3)		45%
	Trudno powiedzieć	9%

Biorąc pod uwagę doświadczenia wszystkich sejmowych komisji śledczych, jednak ze szczególnym uwzględnieniem komisji hazardowej, połowa ankietowanych (50%) skłania się do opinii, że wszystkie te gremia źle służą polskiej demokracji, a co trzeci (34%) ma przeciwnie zdanie na ten temat.

W porównaniu z ocenami podsumowującymi prace kolejnych komisji obecne opinie są najbardziej krytyczne. Jedynie w pierwszym pomiarze, we wrześniu 2003 roku, kiedy Polacy oceniali działalność komisji wyjaśniającej tzw. aferę Rywina, również przeważały głosy krytyczne. Jednak wówczas przy podobnym odsetku ocen pozytywnych mniej badanych (dwie piąte) wypowiadało się negatywnie o sensie istnienia sejmowych komisji śledczych. Obecnie połowa respondentów uważa, że instytucje tego rodzaju w sumie źle służą polskiej demokracji. Najlepiej badani wypowiadali się na temat znaczenia instytucji sejmowej komisji śledczej w styczniu 2005 roku – wówczas odsetek ocen pozytywnych był o 15 punktów wyższy niż negatywnych. Obecnie przewaga głosów krytycznych nad opiniami pozytywnymi wynosi aż 16 punktów procentowych.

Tabela 5

Jak Pan(i) sądzi, czy, ogólnie rzecz biorąc, działalność komisji śledczych powoływanych przez Sejm do wyjaśnienia różnych spraw i afer, takich jak niegdyś komisja ds. afery Rywina czy teraz komisja zajmująca się tzw. aferą hazardową, dobrze czy źle służą polskiej demokracji?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IX 2003*	XI 2004**	I 2005**	II 2005***	II 2010
	w procentach				
Zdecydowanie dobrze	9	12	11	10	5
Raczej dobrze	26	31	37	34	29
Raczej źle	27	25	23	24	32
Zdecydowanie źle	14	11	10	14	18
Trudno powiedzieć	24	21	19	18	16

* Pytanie dotyczyło tylko komisji ds. wyjaśnienia tzw. afery Rywina i brzmiało: *Jak Pan(i) sądzi, czy ogólnie rzecz biorąc działalność komisji powołanej do wyjaśnienia tzw. sprawy Rywina dobrze czy źle służy polskiej demokracji?*

** Pytania dotyczyły komisji ds. wyjaśnienia tzw. afery Rywina i komisji do spraw Orlenu

*** Pytanie dotyczyło komisji ds. wyjaśnienia tzw. afery Rywina, komisji do spraw Orlenu i komisji do spraw prywatyzacji PZU

Najbardziej krytyczni w swoich ocenach są zwolennicy dwóch partii najmniej licznie reprezentowanych w Sejmie – SLD i PSL, a także tzw. milcząca większość, czyli osoby niezainteresowane polityką i niewybierające się na wybory. Wśród sympatyków PO przeważają oceny negatywne. Jedynie wśród zwolenników PiS minimalnie dominuje opinia, że sejmowe komisje śledcze dobrze służą polskiej demokracji.

Tabela 6

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) sądzi, czy, ogólnie rzecz biorąc, działalność komisji śledczych powoływanych przez Sejm do wyjaśnienia różnych spraw i afer, takich jak niegdyś komisja ds. afery Rywina czy teraz komisja zajmująca się tzw. aferą hazardową, dobrze czy źle służy polskiej demokracji?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	47	43	10
PO	39	48	13
SLD*	27	61	12
PSL*	23	64	13
Niezdecydowani	34	43	24
Niegłosujący	28	53	19

* Dane dotyczące elektoratów PSL i SLD należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielką ich liczebność w badanej próbie

★

★

★

Wypowiedzi ankietowanych wskazują, że sejmowe komisje śledcze, choć – jak dotąd – atrakcyjne dla polityków, Polakom się już raczej przejadły. Różne są tego przyczyny – walka polityczna, proceduralne przepychanki, agresywny język, polityczny klucz i nie zawsze racjonalny dobór świadków. Brak jednoznacznych konkluzji, tworzenie różnych raportów i wizji badanych spraw w zależności od umiejscowienia na scenie politycznej sprawiają, że komisje jako takie tracą swoją wartość, w tym szczególnie wartość wyjaśniającą. Właściwie jeszcze tylko publiczne przesłuchania wnoszą jakąś wiedzę o badanych sprawach, bo nawet jeśli przesłuchiwanym nic nie mówią, to też jest dla publiczności jakiś przekaz. Negatywne oceny parlamentarnej komisji śledczej jako instytucji idą w parze z krytycznymi opiniami o komisji hazardowej. Polacy raczej mało interesują się samą aferą i pracami komisji powołanej do jej wyjaśnienia. Na tle wszystkich ocenianych komisji opinie o jej działalności wypadają najgorzej. Wyraźna większość respondentów nie wierzy, iż zdoła ona ustalić, co naprawdę zdarzyło się w tej sprawie.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy interesuje się Pan(i) działalnością i ustaleniami sejmowej komisji badającej tzw. aferę hazardową?			Liczba osób
		Interesuję się	Nie interesuję się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	66	1	977
Płeć	Mężczyźni	43	56	1	476
	Kobiety	24	74	1	502
Wiek	18-24 lata	24	76		128
	25-34	23	77	1	188
	35-44	30	70		153
	45-54	35	64	1	178
	55-64	42	57	0	168
	65 lat i więcej	45	51	5	162
Miejsce zamieszkania	Wieś	27	71	2	367
	Miasto do 20 tys.	38	62		130
	20-100 tys.	35	65		185
	101-500 tys.	35	63	1	156
	501 tys. i więcej mieszk.	40	59	1	139
Wykształcenie	Podstawowe	31	67	2	226
	Zasadnicze zawodowe	30	68	2	256
	Średnie	34	65	1	337
	Wyższe	39	61		158
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	60		88
	Średni personel, technicy	42	58		43
	Pracownicy adm.-biurowi	22	78		64
	Pracownicy usług	35	65		62
	Robotnicy wykwalifikowani	37	62	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	28	72		55
	Rolnicy	25	75		54
	Pracujący na własny rach.	32	68		36
Bierni zawodowo	Renciści	32	66	1	71
	Emeryci	47	49	4	198
	Uczniowie i studenci	25	75		83
	Bezrobotni	22	78		54
	Gospodynie domowe i inni	9	89	2	54
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	65		136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	37	61	2	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	30	70		227
	prywatnym gosp. rolnym	18	82		49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	28	71	1	161
	501-750	28	72		150
	751-1000	37	63	1	167
	1001-1500	44	55	1	151
	Powyżej 1500 zł	46	54		114
Ocena własnych war. mater.	Złe	28	68	4	141
	Średnie	32	67	1	459
	Dobre	36	63	0	377
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	71		47
	Raz w tygodniu	33	67	1	453
	1-2 razy w miesiącu	35	62	3	150
	Kilka razy w roku	36	63	1	232
	W ogóle nie uczestniczy	30	70		96
Poglądy polityczne	Lewica	39	61		145
	Centrum	32	67	1	311
	Prawica	44	55	1	302
	Trudno powiedzieć	16	82	2	219

Tabela 2

		Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność sejmowej komisji śledczej do zbadania tzw. afery hazardowej?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		12	64	24	1016
Płeć	Mężczyźni	14	72	14	485
	Kobiety	11	56	33	531
Wiek	18-24 lata	20	53	26	135
	25-34	12	62	26	195
	35-44	10	63	27	154
	45-54	10	72	18	179
	55-64	11	76	14	171
	65 lat i więcej	12	54	34	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	59	30	384
	Miasto do 20 tys.	13	68	20	137
	20-100 tys.	16	62	23	193
	101-500 tys.	11	66	23	162
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	12	71	16	140
	Podstawowe	14	52	34	251
	Zasadnicze zawodowe	15	64	20	261
	Średnie	10	70	20	346
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	8	67	25	158
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	78	18	87
	Średni personel, technicy	8	76	16	43
	Pracownicy adm.-biurowi	8	67	26	65
	Pracownicy usług	11	59	30	64
	Robotnicy wykwalifikowani	19	59	21	120
	Robotnicy niewykwalifik.	12	64	24	55
	Rolnicy	11	70	19	54
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	10	73	17	37
	Renciści	10	65	25	75
	Emeryci	13	63	24	216
	Uczniowie i studenci	16	51	33	89
	Bezrobotni	10	63	28	57
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	17	51	32	55
	inst. państw., publicznej	7	70	22	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	68	15	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	65	23	232
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	9	75	16	49
	Do 500 zł	17	54	29	168
	501-750	11	63	27	156
	751-1000	12	70	18	180
	1001-1500	10	67	23	156
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	12	72	16	115
	Złe	10	56	34	152
	Średnie	12	65	23	478
Udział w prakt. religijnych	Dobre	14	65	22	386
	Kilka razy w tygodniu	10	58	32	50
	Raz w tygodniu	14	62	24	471
	1-2 razy w miesiącu	10	63	27	159
	Kilka razy w roku	11	66	23	241
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	12	67	21	96
	Lewica	8	78	14	148
	Centrum	12	65	23	320
	Prawica	14	67	18	310
	Trudno powiedzieć	12	48	40	238

Tabela 3

		Powołana została komisja sejmowa zajmująca się wyjaśnieniem sprawy nielegalnego lobbowania, czyli wpływania przez przedsiębiorców z branży hazardowej na kształt przepisów regulujących funkcjonowanie hazardu w Polsce. Czy, Pana(i) zdaniem, komisja sejmowa badająca tzw. aferę hazardową doprowadzi do ustalenia prawdy?				Liczba osób
		Tak	Nie	W ogóle nie słyszałem(a)m o takiej komisji	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		14	72	4	10	1019
Płeć	Mężczyźni	14	77	2	6	487
	Kobiety	13	68	6	13	532
Wiek	18-24 lata	23	66	5	6	135
	25-34	9	75	3	12	195
	35-44	11	79	2	9	155
	45-54	15	77	1	8	180
	55-64	13	76	2	9	171
	65 lat i więcej	12	61	12	15	184
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	71	5	11	385
	Miasto do 20 tys.	12	72	5	10	137
	20-100 tys.	15	72	4	9	193
	101-500 tys.	13	75	4	8	162
	501 tys. i więcej mieszk.	11	75	2	12	142
Wykształcenie	Podstawowe	16	60	10	14	251
	Zasadnicze zawodowe	15	74	2	9	262
	Średnie	9	79	3	9	347
	Wyższe	16	75	0	9	159
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	75		10	88
	Średni personel, technicy	6	86		8	43
	Pracownicy adm.-biurowi	4	87	1	8	65
	Pracownicy usług	16	73	2	10	63
	Robotnicy wykwalifikowani	21	67	4	8	120
	Robotnicy niewykwalifik.	15	74		11	55
	Rolnicy	2	88		11	54
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	9	74	3	15	37
	Renciści	19	63	5	13	75
	Emeryci	13	67	8	11	216
	Uczniowie i studenci	19	72	6	4	89
	Bezrobotni	12	74	5	9	57
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	10	66	6	18	57
	inst. państw., publicznej	10	83		7	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	74	3	7	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	71	2	11	233
	prywatnym gosp. rolnym	3	85		12	49
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	3	85		12	49
	Do 500 zł	17	68	5	10	168
	501-750	15	71	4	9	157
	751-1000	12	74	7	7	180
	1001-1500	11	78	3	8	156
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	10	76	1	13	115
	Złe	12	68	8	12	154
	Średnie	14	73	4	9	478
Udział w prakt. religijnych	Dobre	14	73	3	10	387
	Kilka razy w tygodniu	12	63	6	19	50
	Raz w tygodniu	14	72	4	11	471
	1-2 razy w miesiącu	14	73	6	8	159
	Kilka razy w roku	12	76	4	8	242
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	15	72	1	12	97
	Lewica	12	80	2	6	148
	Centrum	13	76	3	8	321
	Prawica	13	76	3	9	310
	Trudno powiedzieć	16	59	9	17	239

Tabela 4

		Czy, w Pana(i) ocenie, przesłuchania przed komisją ds. afery hazardowej i jej ustalenia są ważne czy też mało istotne dla sytuacji politycznej w Polsce? Przy odpowiedzi proszę posłużyć się skalą, na której 1 oznacza, że ustalenia tej komisji są mało ważne, a 7 – że bardzo ważne dla sytuacji politycznej w Polsce				Liczba osób
		Ustalenia komisji hazardowej są nieważne dla sytuacji politycznej w kraju	Opinie ambiwalentne	Ustalenia komisji hazardowej są ważne dla sytuacji politycznej w kraju	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		45	20	26	9	976
Płeć	Mężczyźni	44	22	27	7	476
	Kobiety	46	17	26	11	500
Wiek	18-24 lata	51	20	20	9	128
	25-34	37	25	30	7	188
	35-44	55	15	21	8	152
	45-54	42	22	29	7	178
	55-64	49	15	26	10	168
	65 lat i więcej	37	20	29	14	161
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	19	23	14	367
	Miasto do 20 tys.	40	21	31	9	130
	20-100 tys.	41	23	31	5	185
	101-500 tys.	48	16	29	8	154
	501 tys. i więcej mieszk.	50	20	24	5	139
Wykształcenie	Podstawowe	40	16	28	16	225
	Zasadnicze zawodowe	40	21	30	8	256
	Średnie	51	19	23	7	336
	Wyższe	46	22	27	5	158
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	46	24	26	3	88
	Średni personel, technicy	50	18	27	6	43
	Pracownicy adm.-biurowi	55	18	23	4	64
	Pracownicy usług	53	15	27	5	62
	Robotnicy wykwalifikowani	40	18	36	6	115
	Robotnicy niewykwalifik.	39	20	24	17	55
	Rolnicy	40	23	20	17	54
	Pracujący na własny rach.	45	20	29	6	36
Bierni zawodowo	Renciści	39	25	23	14	71
	Emeryci	40	18	31	11	197
	Uczniowie i studenci	47	23	21	9	83
	Bezrobotni	47	21	23	10	54
	Gospodynie domowe i inni	60	11	15	14	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	21	25	6	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	49	11	36	4	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	20	28	7	227
	prywatnym gosp. rolnym	42	25	19	14	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	46	19	28	7	160
	501-750	48	19	23	11	150
	751-1000	44	18	30	8	167
	1001-1500	38	25	30	8	151
	Powyżej 1500 zł	55	19	24	2	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	21	29	14	139
	Średnie	47	18	24	10	459
	Dobre	45	21	28	7	377
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	30	20	33	17	47
	Raz w tygodniu	43	20	27	10	452
	1-2 razy w miesiącu	44	22	28	6	150
	Kilka razy w roku	48	19	25	8	231
	W ogóle nie uczestniczy	52	17	21	10	96
Poglądy polityczne	Lewica	52	24	18	6	145
	Centrum	47	21	26	6	311
	Prawica	41	21	33	6	302
	Trudno powiedzieć	43	13	23	20	218

Tabela 5

		Jak Pan(i) sądzi, czy, ogólnie rzecz biorąc, działalność komisji śledczych powoływanych przez Sejm do wyjaśnienia różnych spraw i afer, takich jak niegdyś komisja ds. afery Rywina czy teraz komisja zajmująca się tzw. aferą hazardową, dobrze czy źle służy polskiej demokracji?			Liczba osób	
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć		
		%	%	%		
Ogółem		34	50	16	974	
Płeć	Mężczyźni	38	50	12	476	
	Kobiety	30	50	20	499	
Wiek	18-24 lata	36	44	21	128	
	25-34	38	44	18	188	
	35-44	32	55	13	151	
	45-54	39	49	12	177	
	55-64	28	61	11	168	
	65 lat i więcej	30	47	23	162	
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	53	19	367	
	Miasto do 20 tys.	36	49	14	130	
	20-100 tys.	39	46	15	184	
	101-500 tys.	39	50	12	154	
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	35	49	16	139	
	Podstawowe	29	48	22	226	
	Zasadnicze zawodowe	29	56	15	254	
	Średnie	34	52	14	335	
Wyższe	Wyższe	47	40	12	158	
	Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	46	10	88
		Średni personel, technicy	38	50	12	43
		Pracownicy adm.-biurowi	38	48	14	64
Pracownicy usług		43	44	13	62	
Robotnicy wykwalifikowani		34	52	15	115	
Robotnicy niewykwalifik.		24	54	21	55	
Rolnicy		27	57	17	54	
Pracujący na własny rach.	42	38	20	36		
Bierni zawodowo	Renciści	28	50	22	71	
	Emeryci	34	51	15	198	
	Uczniowie i studenci	31	48	21	83	
	Bezrobotni	21	57	22	54	
	Gospodynie domowe i inni	34	53	12	52	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	49	12	136	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	50	8	74	
	sekt. pryw. poza rolnict.	38	46	16	227	
	prywatnym gosp. rolnym	29	55	16	49	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	31	54	15	160	
	501-750	38	48	14	150	
	751-1000	32	54	14	166	
	1001-1500	36	47	17	151	
	Powyżej 1500 zł	45	40	16	114	
Ocena własnych war. mater.	Złe	26	54	20	140	
	Średnie	30	55	15	459	
	Dobre	41	43	15	375	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	43	20	47	
	Raz w tygodniu	34	50	16	451	
	1-2 razy w miesiącu	28	53	20	150	
	Kilka razy w roku	36	51	13	232	
	W ogóle nie uczestniczy	34	49	16	95	
Poglądy polityczne	Lewica	29	59	12	145	
	Centrum	32	53	14	311	
	Prawica	43	44	13	302	
	Trudno powiedzieć	26	49	25	216	